

Priloga 4: Osebe s posebnimi potrebami in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih

Sedem naslovov so brali na dveh ali več srečanjih (skupaj na 21 srečanjih), na 58 srečanjih so torej brali vsakič drug naslov.

6 x Hubery, Julia: **Kako je babica rešila božič.**

4 x **Ezopove basni.**

3x Bell, Ceca. **Supergluhica.**

2 x Carboneill, Bénédicte: **Preberi mi zgodbo.**

2 x Wielockx, Ruth: **Božično drevesce.**

Tudi v angl.

2 x Benwell, Tara: **Good Neighbours; The Bears Night Out.**

Odrasli

2 x Kermauner, Aksinja: **Cvetje in ogenj; Moda in neroda.**

Po abecednem vrstnem redu avtorjev:

3x Bell, Ceca. Supergluhica. Koordinatorica: Z velikim veseljem gostimo gluha devetošolca, saj sta z entuziazmom natančno predstavila knjigo, ki jo bereta skupaj. Četrtošolci se po devetošolcih zgledujejo, poleg tega pa je bil bralni dogodek odlična priložnost z gluho četrtošolko in še eno njeno sošolko, ki je gluha le na eno uho, da devetošolcema zastavita vprašanja. Vprašanja pa so zastavljali tudi slišči četrtošolci in devetošolca sta nanje z veseljem odgovarjala. Nekatera vprašanja so se navezovala na knjigo, druga pa na njuno življenje. Prisotni smo tako izvedeli za vsakega gluhega na dogodku, kako je oglušel, prav tako, kot smo to izvedeli za glavno junakinjo knjige Supergluhica. Na dogodku so bile prisotne tudi tri deklice iz tretje triade, ki obiskujejo izbirni predmet slovenski znakovni jezik. Bile so navdušene nad predstavitvijo, ki je bila podkrepljena s stranmi iz knjige na projekciji. Na naši šoli so gluhi in slišči učenci, a se pogosto zaradi pomanjkanja komunikacije ne družijo. Svet gluhih je drugačen. Zato smo veseli, kadar se naši slišči učenci učijo kretenj slovenskega znakovnega jezika in se trudijo z njimi sporazumevati. Taki bralni dogodki sliščim odstirajo svet gluhih – zagotovo bo tudi zato manj nestrpnosti v svetu. Delo je v obliki stripa in je tako še bolj privlačno in dostopno za gluhe bralce, ki imajo težave z razumevanjem slovenskega knjižnega jezika. Za večino velja, da je njihov materni jezik slovenski znakovni jezik. Še večjo težavo pa imajo z naborom dostopne in starosti primerne literature zanje. Nemalokdaj se zgodi, da gluhi učenci tretje triade posegajo po otroških slikanicah, ker drugega čtiva ne razumejo.

Biet, Pascal: Oh, jaz sem pa zelen. Koordinatorica: Tokrat so četrtošolci brali petošolcem! (Včasih mlajši berejo malo starejšim - to je tudi odlično za njihovo samozavest.) Ob branju so gledali projekcijo ilustracij iz slikanice, po branju smo se pogovarjali in nato likovno ustvarjali. Knjiga jim je bila všeč, saj je bil v knjigi preobrat, ki ga niso pričakovali. Knjigo sem izbrala, ker vključuje problematiko s katero se otroci, predvsem otroci s posebnimi potrebami, pogosto

soočajo. Kuža Žak se je rodil zelen in je zato ves čas zaprt v hiši, da ga zaradi videza ne bi nihče napadel. Tudi otroci s posebnimi potrebami so pogosto prezrti ali zatrti del družbe. Knjiga lepo prikazuje, da je vsak nekaj posebnega, ima dobre lastnosti in lahko najde svoje močno področje na katerem bo uspešen.

Bourguignon, Laurence: Miklavževi čveljci. Koordinatorica: Branje je potekalo v skupini učencev iz posebnega programa vzgoje in izobraževanja, v kateri govori samo en učenec. Povedal je, da mu je bilo všeč in si želi še več zgodb. Ostali učenci mnenja niso izrazili, po telesni govorici pa sem opazila, da jih je zgodba pritegnila. V srečanje je bila vključena učiteljica. Učence je zgodba pritegnila, k temu pa je pripomoglo tudi sledenje ilustracijam v slikanici. Vizualne vsebine so pripomogle k boljši osredotočenosti in razumevanju zgodbe. V pogovoru po branju je aktivno sodeloval le en učenec, ki je nato ob ilustracijah obnovil zgodbo za sošolce. Učenec je povezal dogajalni čas zgodbe z dejanskim časom, saj smo brali 5. 12., torej na dan, ko morajo otroci po starih običajih očistiti svoje čevlje in jih pustiti Miklavžu. Knjiga mu je bila všeč predvsem zato, ker ga je spomnila na prihod prvega decembrskega dobrega moža. Po tem delu druženja so učenci samostojno očistili svoje čevlje.

Mlajši učenci; Bilo jim je zelo lepo, ko so jim starejši brali. Branje je bilo prilagojeno njihovem razumevanju, zgodba je napisana je v lahkem branju, zato so vsebino dobro razumeli. Zgodba je kratka, zanimiva in poučna. Ob poslušanju so uživali. Posebej zanimive so jim bile ilustracije na kamišibaju. Bile so barvite, jasne in lepo so dopolnjevale besedilo. Pomagale so jim bolje razumeti, o čem govori zgodba. Skupno branje jim je bilo prijetno, saj so se po zgodbi, o tem pogovarjali. **Učencem, ki so brali** je bilo tudi zelo všeč. Zgodba je imela lepo sporočilo, v njej so prepoznali pomembne vrednote, kot so prijateljstvo, pomoč drugim, prijaznost, pogum in sodelovanje. Skupno druženje je bilo zelo prijetno. V razredu je vladalo veselo in sproščeno vzdušje. Mlajši učenci so povedali, da bi si želeli, da bi jim starejši še kdaj brali. **Odrasli** so bili nad srečanjem navdušeni. Povedali so, da so bili učenci dobro pripravljeni in da so brali z veseljem. Pohvalili so pogum starejših učencev, ki so zgodbo predstavili jasno. Z veseljem so opazovali, kako so mlajši učenci pozorno poslušali in uživali v predstavitvi. Učitelji so poudarili, da je bilo vzdušje zelo pozitivno, toplo in sproščeno. Veseli jih, da takšna srečanja krepijo spoštovanje, povezanost in pozitivno samopodobo vseh sodelujočih. **Koordinatorica:** (1) Medgeneracijsko branje, ki so ga izvedli učenci s posebnimi potrebami, je bilo za vse sodelujoče nekaj posebnega. (2) Na literarnem srečanju so učenci s posebnimi potrebami uporabnikom varstveno-delovnega centra predstavili kamišibaj in prebrali zgodbo. Učenci so povedali, da so se imeli lepo. Bili so veseli, ker so lahko nastopali. Rekli so, da jih je bilo najprej malo strah, a so bili potem ponosni nase. Všeč jim je bilo, da so uporabniki poslušali in ploskali. Želijo si, da bi še kdaj nastopili v VDC-ju. Uporabniki varstveno-delovnega centra so bili veseli našega obiska. Pozorno so spremljali nastop in se nasmejali ob zanimivih delih zgodbe. Poudarili so, da cenijo trud, ki so ga učenci vložili v pripravo nastopa. Knjiga jim je bila zelo všeč. Zgodba jih je ganila, saj govori o zaupanju, pogumu in prijateljstvu. Vzdušje je bilo sproščeno in toplo. Uporabniki so povedali, da bi si želeli še več takih obiskov, saj jim popestrijo dan. Srečanje je bilo prijetno doživetje za vse.

Učenci so komaj čakali, da bodo spet imeli medgeneracijsko branje. Bili so zelo veseli, ko so jim brali (starejši) učenci, eden ali po dva. Povedali so, da jim je všeč, da ura poteka drugače. Z veseljem so sodelovali pri poustvarjanju. Učence je knjiga presenetila, basni so jim bile všeč, saj so se prvič srečali z njimi. Veseli so bili, da v njih nastopajo živali. Povedali so, da so se naučili veliko novega, npr. da zdaj vedo, zakaj lisici rečejo zvitorepka. Nekateri učenci so bili presenečeni, da so živali lahko po eni strani tako hudobne, po drugi pa naivne. Presenetilo jih je, da je na koncu basni vedno nek nauk. Nauki so se jim zdeli zanimivi. Povedali so, da so se po vsaki prebrani basni, kaj so se novega naučili. **Učiteljicama** je bilo srečanje všeč. Predvsem to, kako sta se učenca pripravila na branje, ki je bilo po njunih besedah zelo doživeto. Navdušuje tudi to, da se poslušalci ne naveličajo prihodov vrstnikov bralcev v njihove razrede - vedno komaj čakajo. Knjiga jima je všeč, predvsem nauki, saj so se lahko učenci tudi kaj novega naučili. **Koordinatorica:** Učenci z avtizmom imajo vse polno zadržkov. Med drugim veliko socialnih izzivov. Da z veseljem sprejmejo v svoje okolje druge učence bralce in jih povabijo, da še pridejo, je velik napredek.

Habič, Barbara: Pobarvana hiša. Koordinstorica: Učenci takšnega načina branja in sodelovanja z učiteljicami niso navajeni, jim je pa zelo všeč. Zelo jih je pritegnilo, da ni bilo nuje, da v glavnem oni berejo. Z veseljem so prisluhnili bivši učiteljici. Lahko si je bilo zapomniti vsebino, saj se hiša kot osnovni element ves čas ponavlja. Knjiga je zabavna. Tokrat so se jim posebej zanimive zdele tudi ilustracije. Bivša učiteljica z nami sodeluje že več let, a vsako leto posebej zanimivo, saj se nabor knjig širi in vsaka posebej je zanimiva. Na področju dela z otroki s PP je posebej zanimivo opazovati, kako so določene generacije bolj spretni pri branju, določene pa imajo res veliko bralnih težav. Zato je še toliko bolj prav, da se bere v okviru takšnih dejavnosti, da ohranijo motivacijo za branje. Hvala, Bralna značka, za super projekt!

Koordinatorica: (1) Dogodka so se vsi zelo veselili. Zelo so bili veseli, da smo po branju tudi poustvarjali. Učitelji so pozitivno sprejeli tako srečanje. Povedali so, da si jih želijo še več. Po njihovem mnenju so bili učenci celo uro zelo pozorni. Da so lahko naši učenci vzhičeni zaradi branja knjige, je velik dosežek. Za učence z avtizmom je tak bralni dogodek odlična priložnost za krepitev socialnih in komunikacijskih veščin, prav tako pa je bilo fantom nadvse všeč, da jim je knjigo bralo dekle iz 8. razreda. Vsi naši učenci, ki so učenci z govorno-jezikovnimi motnjami, načeloma branja res ne marajo in se mu izogibajo. Učenka je veliko vadila ter se tudi zelo zbrala, kar je dober trening za življenje. Tako je bila mlajšim učencem in učenkam odličen zgled. (2) Učenci so bili navdušeni nad bralnim dogodkom. Razveselilo jih je tudi to, da so po branju ustvarjali. Veseli so bili, da so si en izdelek lahko odnesli domov, z drugim pa so okrasili jelko na vratih knjižnice. Učitelje je ura pozitivno presenetila. Vsi učenci so zavzeto sodelovali in ura je minila zelo hitro. Bralno srečanje sta gostila 4. in 5. razred. Že samo to, da sta se ta dva razreda združila, jim je pomenilo veliko in jih navdušilo ter motiviralo za poslušanje. Naši oddelki so majhni in tako so učenci vedno veseli, ko jih združujemo. Učenci so bili veseli, da jim je knjigo prebrala učenka, ki je starejša od njih. Povabili so jo, da še večkrat pride k njim. Učiteljici je bilo srečanje všeč. Še posebej to, da je ura potekala malo

drugače in da so učenci komaj čakali, da se ura začne. Bralni dogodek je bil zelo zanimiv, saj so učenci pred branjem in po njem pili božični čaj in jedli piškote, ki so jih sami pekli. Tako je bilo samo branje pika na i in je potekalo v zelo sproščen (3) Učenci so bili navdušeni nad uro. Bili so veseli, da so lahko celo uro sodelovali in govorili o svojih izkušnjah. Učitelji so bili zadovoljni s srečanjem. Predvsem jih je razveselilo, da smo tudi njih vključili v uro. Zaželeli so si več takih srečanj. Oddelek učencev z avtizmom je bralko lepo sprejel, se je veselil in z zanimanjem prisluhnil. Po branju smo se pogovarjali o prebranem in učencu so radi delili svoje izkušnje in pričakovanja. Zelo radi pa so po branju tudi likovno ustvarjali. Učenci so se skozi to bralno srečanje učili tudi, kako sprejeti neznano učenko, kako ji ponuditi stol in kozarec vode, prav tako pa so se učili, kako prisluhniti in potem po branju deliti svoje mnenje.

Irman Kolar, Sara Anika govori drugače: Učenci so bili navdušeni nad literarnim srečanjem.

Všeč jim je bila avtorica, ki jim je na zanimiv način predstavila svojo knjigo, abecedo slovenskega znakovnega jezika, kako knjiga sploh nastane in jih naučila nekaj kretenj. Nekateri učenci so bili navdušeni, da so lahko obnovili svoje znanje slovenskega znakovnega jezika, drugi pa, ki so se prvič srečali s tem jezikom, da so ob koncu srečanja znali svoje ime pokazati z enoročno abecedo in se naučili nekaj kretenj. Otrokom je bila knjiga zelo všeč. Tudi naši gluhi učenci so se počutili pomembne, saj govori o dogodkih, ki se tudi njim dogajajo. Knjiga jim je bila všeč, saj govori o mladih, ki sodijo vrstnike na podlagi vidnega, saj so tudi sami kdaj preveč kritični in podajajo kritike, ki niso primerne. Predvsem jim je bil v knjigi všeč znakovni jezik, saj so ugotovili, da se lahko posamezne kretnje hitro naučijo.

Odrasli: Učitelji so pozitivno ocenili literarno srečanje, saj so učenci spoznali, da ne smemo ljudi ocenjevati glede na videno. Všeč jim je bilo, kako je avtorica vsebino knjige predstavila učencem in da so se nekateri učenci prvič srečali s slovenskim znakovnim jezikom, ki so se ga z veseljem učili. Tudi izbor knjige jim je bil všeč, saj je bilo to za učence nekaj novega, nekaj, kar so nekateri slišali prvič in jih je takoj pritegnilo.

Irman Kolar, Sara Anika govori drugače; Šket Kamenšek, Lidija: Pogumni snežakec.

Koordinatorica: Izvedli smo tri kulturno odmevnejše dogodke: srečanje s pisateljico Saro Irman Kolar (spoznali smo osnove kretanja), popoldan smo izvedli še srečanje z Lidijo Šket Kamenšek (pripovedovanje, delavnica za otroke in pogovor s pisateljico o branju za starše). Potekal je Prešernov natečaj, kjer smo dobili kup Prešernovih nagajencev in čudovitih stvaritev. Na dopoldanskem srečanju s pisateljico in ilustratorico Saro Irman Kolar smo prebirali in dramatizirali zgodbo Anika govori drugače. Na večernem druženju smo z Lidijo Šket Kamenšek prisluhnili Pogumnemu snežaku, nato pa so sodelovali na socialno-pedagoški delavnici. Starši so medtem prisluhnili pogovoru o pomenu branja, drugačnosti.

Lallemand, Orianne: Volk, ki ni hotel več hoditi. **Koordinatorica:** Učencem je bilo srečanje zelo všeč, saj so poslušali branje oz. pripovedovanje starejšega učenca s posebnimi potrebami, katerega poznajo. Niso pa ga vajeni takšne zbranosti in pripovedništva, katerega jim je pokazal danes. Otrok je kljub zahtevnejšim motnjam uspešno prebral celotno knjigo, ob tem pa tudi nazorno kazal ilustracije ter bral zelo doživeto. Pred branjem oz.

pripovedovanjem si je tudi (ob le rahli spodbudi) izdelal papirnato ročno lutko, ki je predstavljala glavni nastopajoči lik v omenjeni zgodbi. Po koncu se je tudi slikal z otroki, ki so bili veseli takšnega skupinskega spomina. Učencem je bil glavni nastopajoči lik volk nekoliko smešen, saj je konstantno iskal nove načine potovanja, samo peš ni želel. Vendar se je izkazalo, da je po vsakem novem poskusu doživel eno ali več neprijetnosti, ki so poskrbele, da je ob koncu zgodbe začel bolj ceniti hojo. Učitelj je bil navdušen nad starejšim otrokom, ki je pravljico predstavil in prebral zelo zbrano in samozavestno. Zagotovo se je vživel, kar je bilo očitno tako na njegovem obrazu, kot tudi na obrazu mlajših otrok, ki so z zanimanjem poslušali in si ogledovali ilustracije. Dober projekt!

Levstik, Fran: Martin Krpan v Vrha. Koordinatorica: Književno delo so morali učenci prebrati za domače branje. O prebranem smo se najprej pogovorili, da sem preverila razumevanje, pojasnili smo frazeme, ki jih je uporabljal Martin Krpan, saj je njegov govor slikovit. Nato so učenci izbrali odlomek, si razdelili vloge, besedilo spremenili v dramsko, izdelali pripomočke. Sledila je dramatizacija. Učenci so povedali, da je bil dogodek zelo zanimiv, da radi počnejo kaj takega, da so radi ustvarjalni. Čeprav so učno šibkejši in vzgojno zahtevnejši, so lepo sodelovali, si pripravili rekvizite in odlomek dramatizirali. Spoznala sem jih v drugi luči.

Levstik, Fran: Martin Krpan: priredila v lahko branje Nika Vizjak Puškar. Koordinatorica: Za učence je bil dogodek presenečenje. Bili so presenečeni in vzhičeni, da je prišel ravnatelj in jim prebral zgodbo. Umirjeno so spremljali in poslušali branje. Po branju so, pod vodstvom ravnatelja, zgodbo obnovili. To branje je bilo veliko bolj čustveno in za učence zanimivo. Takšne ure si še želijo. Ravnatelj je bil presenečen nad znanjem, razumevanjem besed, umirjenostjo in sodelovanjem učencev. Knjiga *Martin Krpan*, ki jo je v lahko branje priredila naša sodelavka Nika Vizjak Puškar in je izdana v založbi naše šole, je dokaz, da premnogi učenci za doseganje bralnega razumevanja, literarno-estetskega doživljanja in motivacije za branje nujno potrebujejo besedila v lahkem branju. **Brata Grimm: Pepelka. Koordinatorica:** Za učence je bil tudi ta dogodek presenečenje. Mislili so, da bo ponovno prišel ravnatelj. Bili so presenečeni in rahlo razočarani, da je prišla gospa čistilka naše šole. Najprej so bili učenci prepričani, da se je prišla z nami pogovoriti, kako moramo čistiti našo učilnico. Po njeni predstavitvi so uganili, da je prišla prebrati knjigo. Gospa je brala, učenci so umirjeno in ležerno (nekateri so celo položili glavo na mizo) prisluhnili pravljici Pepelka. Spremljali so branje in prisluhnili zgodbi. Po branju so, pod vodstvom bralke in razredničarke, zgodbo obnovili. Takšnih ur si učenci še želijo. Bilo jim je všeč, da jim pravljico prebere še kdo drug. Preden se je gospa čistilka poslovila od nas, smo ji v imenu šole podarili knjigo *Martin Krpan*, ki je prilagojen v lahko branje. Bralka se je strinjala, da nas obišče še kdaj. Čudovit primer bralnega srečanja, ki učence nauči spoštovanja do različnih poklicev. Videli so, da sta bila gospod ravnatelj in gospa čistilka pri branju enakovredna in sta oba dobro brala.

Majhen, Zvezdana: Jaz, ti, vsi. Koordinatorica: Knjigica je kratka in lahko razumljiva, opremljena s čudovitimi ilustracijami. Vsebuje 7 kratkih pesmic. Ker učenci še ne znajo brati sami, smo ilustracije opazovali in s tem krepili pozornost in koncentracijo. Ker gre za učence v

predbralnem obdobju smo usmerjeno spoznavali tudi pravilno rabo samostalnikov. Ob poslušanju smo širili besedišče ter preko opisovanja krepili besedni zaklad. Umetniški del sebe smo izrazili z likovnim poustvarjanjem. Ker knjiga vsebuje tematiko srčnosti, smo z učenci pri dodatni strokovni pomoči nekaj časa namenili tudi čustveno-socialnemu razvoju in krepitvi pozitivnih medosebnih odnosov. Ob tem učenci zmeraj povedo veliko stvari iz vsakdanjega življenja, kar mi kot učitelju da širšo sliko in razumevanje njihovega čustvenega sveta. Mnogo prigod in zgodb, ki jih opišejo, potem skupaj ovrednotimo in analiziramo, kar se mi zdi izjemnega pomena za razvoj pozitivnega odnosa do sveta in sebe.

Makarovič, Svetlana: Coprniški muc: revije Ciciban. Mladi: **Učenci PPVI:** Poseben občutek je branje v knjižnici. (Učenci PPVI imajo srečanja na dislocirani enoti v učilnici). Srečanja so vedno zanimiva, tokrat je bila celo gostja, ki je ne poznamo. Radi beremo skupaj. Tokrat smo dobili tudi revije, ki jih lahko nesemo domov in bomo doma kaj zanimivega prebrali. **Učenci NIS:** Nimamo občutka, da smo pri pouku ali da se učimo, pa v bistvu se. Zabavno je, nasmejimo se. Tokrat nam je brala gostja, ki se res spozna na branje. Lepo je poslušati branje. Super je, ko lahko brskamo za branje pa Ciciban smo dobili za domov." **Odrasli:** Tokratno srečanje je bilo posebno, ker smo imeli gostjo, go. Tilko Jamnik. Sicer ni potekalo drugače kot običajno, a je bila v "zraku" dodana vrednost. Ko res pomembnost branja zraste! Izbira knjige je bila odlična, saj so učenci v osnovi poznali pojme iz vsebine, hkrati so pridobivali nov besedni zaklad, zaznavali še rime in si pasli oči na zanimivih ilustracijah. **Koordinatorica:** Vsako srečanje je dragoceno za naše učence, saj imajo malo izkušenj z branjem ali s poslušanjem knjižnih vsebin. To v veliki večini izkusijo v šoli. Tokrat so se zabavali ob različnih dejavnostih, ki so jih zelo pritegnile (uganke ob ilustracijah pesmi, brskanje po revijah Ciciban, poslušanje branja knjige in še pripovedovanje zgodbe). Toliko bralnih dejavnosti v enem srečanju. To je res dragoceno! Najlepša hvala Bralni znački za ta projekt. Posebej hvala ge. Tilki Jamnik, da si je tokrat vzela čas za obisk naše šole in za naše učence. Bila je zelo dragocena izkušnja!

Mali medo, tipna slikanica (po predlogi Polonce Kovač: Mali medo). **Učenci** 1. in 3. razreda nižjega izobrazbenega standarda zelo radi in redno obiskujejo šolsko knjižnico. Zato sem za srečanje izbrala bralni kotiček šolske knjižnice, kjer se učenci dobro počutijo. so najprej prelistali slikanico Polonce Kovač. Nato sem jim predstavila tipanko. Učenci so z veseljem prebrali besedilo, saj je bilo zapisano v lahkem branju. Takšno besedilo jih motivira, saj lažje razumejo in hitreje preberejo. Zelo so jih pritegnile reliefne tipne slike, pri katerih so se zadrževali dlje časa, jih tipali, božali, si ogledovali. Na koncu so samo s pomočjo tipnih slik pripovedovali zgodbo. Všeč so jim bile tipne slike, ki smo jih lahko uporabili in razvili pogovor o živalih – tako gozdnih kot domačih. **Odrasli:** Razredničarka in knjižničarka sta povedali, da je bilo srečanje uspešno, da so otroci z zanimanjem poslušali in sodelovali. Otroci so razredničarki povedali, da si želijo še več obiskov knjižnice in še več podobnih knjig. **Koordinatorica:** Otroci so se srečanja zelo razveselili, saj jih je v knjižnico povabil mehki plišasti medvedek. Vsi so se prvič srečali s tipno slikanico, ki je bila izdelana in v osnovi namenjena slepim in slabovidnim otrokom. Zaradi svoje zasnove in besedila v lahkem branju

pa je zelo uporabna in privlačna tudi za osebe z MDR. Otroke je privabil plišasti medvedek, z zanimanjem so poslušali o slepih ljudeh (kako se učijo, hodijo, kakšne pripomočke uporabljajo) ter preizkusili prevezo za oči. Tako so tudi preizkusili, kako je biti slep.

Novak, Bogdan: Grajski strah. Učenci: radi poslušajo, kadar jim kdo bere, po knjigi pa iz lastnega interesa ne posežejo radi. Težave imajo s knjigami z več stranmi in po takih ne posežejo radi. **Koordinatorica:** Dogodek je bil zanimiv. Vsako branje smo popestrili na nek način – pogovorom o prebranem, razumevanjem prebranega, pogovor o lastnih doživetjih, dramatizacijo. Razred ima sicer malo učencev, večina teh ima učne težave ali so otroci z odločbami. Učenci večinoma slabo in malo berejo. Nekateri so vsebino književnega dela že poznali, drugi so z zanimanjem poslušali pustolovsko zgodbo.

Pirrone, Francesca: Rdeča volnena rokavica. **Koordinatorica:** Zgodba je bila prirejena v lahko branje, da bi bila dostopnejša mlajšim otrokom, kar je pomemben korak k inkluzivnosti in razumevanju. Kombinacija vizualnih in interaktivnih elementov spodbuja domišljijo in poglobljeno razumevanje zgodbe. Pesmi, ki jih je spremljala kitara, so otrokom omogočile veččutno učenje in sodelovanje, kar je povečalo njihovo angažiranost. Dejavnosti, kot je ta, prispevajo k celostnemu razvoju otrok in spodbujajo ljubezen do literature že v zgodnjem otroštvu.

Poh, Jennie: Herbijeve velika pustolovščina. **Koordinatorica:** Otroci (v šoli s prilagojenim programom) so neverbalni (nobeden izmed njih ne govori oz. dva govorita le posamezne besede/poimenujeta slike, stvari). So pa izkazali zanimanje za knjigo - poslušali so branje knjižničarke in opazovali uprizorjanje učiteljice s pomočjo plišaste igračke (ježka). Opazovali so predvsem ilustracije v knjigi ter tipali plišastega ježka. Srečanje je bilo zanimivo, saj je to bila priložnost za spoznavanje učencev v novi situaciji; opazovali smo njihovo odzivanje na branje oseb, s katerimi niso dnevno v stiku, ter njihovo interakcijo z njimi. Prav tako je bil dober vpogled v področja, ki jih zanimajo (ker učenci ne govorijo, to moramo prepoznati na drugačen način); učenci so se sprehodili po knjižnici in si sami ogledovali knjižne police ter si izbrali kakšno knjigo - zanimivo je bilo videti, kaj so si izbrali, prav tako pa je to pomembno za načrtovanje pouka (vključevanje motivacijskih elementov v posamezne naloge). Knjige so bile med seboj zelo različne - tako po zahtevnosti, dolžini besedila, kot tudi po ilustracijah ter obliki (interaktivne knjige). Pomembno je bilo vključiti različne vrste knjig, saj so tudi učenci izrazili raznolika zanimanja. Filip odhaja na počitnice, Jakec peče, Herbijeve velika pustolovščina, Žirafa Živa, Medvedkova knjižnica. Učenci ne govorijo (motnja avtističnega spektra). Najbolj všeč jim je bila knjiga Žirafa Živa, ker je interaktivna (vključuje prstno lutko), kar je posebej pritegnilo njihovo pozornost. Prav tako jim je bila med ljubšimi knjiga Herbijeve velika pustolovščina, ker smo ob branju imeli tudi lutko.

Radovanovič, Vesna: Petelinček in jajce. **Koordinatorica:** Knjiga jim je bila zelo všeč. Učenci iz nižjega izobrazbenega standarda so knjigo razumeli, jo zelo natančno obnovili in poustvarjali po njej. Ker so to učenci s posebnimi potrebami, ki obiskujejo prilagojeni program z nižjim

izobrazbenim standardom, doma redkeje berejo knjige. Šolski prostor je tako priložnost, da sploh ob tako pomembnih dneh obeležimo branje in pogovor o prebranem. Ker je knjiga dovolj enostavno napisana, so si učenci veliko o njej tudi zapomnili. Da je srečanja pripomorejo k inkluziji, odstranjevanju predsodkov in medsebojnemu, medvrstniškemu učenju. Meni in spremljevalki v razredu je samo srečanje bilo nekaj novega. Prvič smo se sploh udeležili medgeneracijskega branja in dejansko je sama klima in odzivnost učencev bila presenetljiva.

Učenci: Učenec bralec je po prebranem suvereno postavljaj zelo zanimiva vprašanja učencem, ki so ga z velikim zanimanjem poslušali in mu na vprašanja odgovarjali. Če na katero vprašanje niso takoj znali odgovoriti, jim je pomagal z namigi in ilustracijami. Učenci so v njegovi družbi uživali in bili vidno presenečeni nad takšno suverenostjo učenca. Z branjem je popestril pouk. **Koordinatorica:** Z medgeneracijskimi bralnimi srečanji lahko načrtno krepimo samozavest bralcem z govorno-jezikovnimi motnjami. Knjiga je bila izbrana, saj je bil bralec z njo zelo dobro seznanjen in zato zelo suveren, kar po navadi ni. To je koristilo njegovi samozavesti. Všeč mi je bilo, da smo se spomnili na božič. (2 x) Tokrat je učenec z govorno-jezikovnimi motnjami bral učencem z avtizmom. Bralno srečanje se je izkazalo za odlično. Deček se je počutil zelo odraslega in z veseljem je mlajšim učencem prebral zgodbo. Po pohvalah učiteljic je okrepil samopodobo. Po zanj novi izkušnji je izrazil željo, da bi pravljico prebral še v katerem razredu. Odločil se je, da bo jim naslednjič prebral drugo pravljico. Učiteljici sta povedali, da so učenci branje zelo dobro sprejeli. Pozorno so poslušali, sodelovali pri obnovi zgodbe, ki jo je vodila učiteljica. Njegovo branje je bilo gladko in tekoče, brez zatikanja (branje je manj izrazno). Izgovorjava je bila razločna. Z branjem je vzbudi zanimanje in je motiviral mlajše učence k poslušanju.

Zdravilno jabolko, ljudska pravljica (prirejen slikopis za gluhe). **Koordinatorica:** Branje pravljič s slovenskim znakovnim jezikom (kretanjem) je zbudila veliko zanimanja in navdušenja. Najprej smo spoznavali nove besede skozi slike in barve. Nato smo povabili sedmošolko, da je to besedilo tudi odkretala, kar je spodbudilo tudi k učenju kretanj, ki se pojavljajo v pravlji. Del ure smo namenili učenju kretanj in uporabi le-teh v enostavnih povedih. Učiteljica in tolmačka slovenskega znakovnega jezika sva bralno uro ocenili kot zelo uspešno. Navdušeni sva ob zavzetosti slišočih in tudi gluhih učencev ter nad njihovo povezanostjo in sodelovanjem. Učenja kretanj kot dodatno dejavnost nisva predvideli, a je na koncu bralno uro zanimivo, pestro in prijetno zaključilo. V razredu so slišoči učenci in eden neslišoči, zato je bilo treba branje prilagoditi tako, da so ga razumeli vsi. Naloga je bila uspešno opravljena, saj so tako slišoči kot neslišoči na koncu znali obnoviti zgodbo. Ob vsem tem so se tudi zabavali in učili komunikacije z gluhihimi.

Več naslovov: Duša, Ana: Goli mesec; Kravos, Marko: Hiša selivka; Košuta, Miroslav: Ponikalnice; Silverstein, Shel: Drevo ima srce; napovednik za Hugo Cabret Briana Selznicka, , Goli mesec (Ana Duša), starejše številke Cicibana. **Koordinatorica:** Tilka Jamnik nas je razveselila s svojim obiskom, saj smo se v šolskem letu 2024/25 prvič pridružili projektu

Medgeneracijsko branje. Bralno druženje smo posvetili 2. aprilu, mednarodnemu dnevu knjig za otroke. Prebrali smo poslanico in nekatere "reči" iz nje so učenke in učenci že tudi narisali; rekli so, da bodo sodelovali v mednarodnem natečaju. Spomnili smo se tudi 80 let Pike Nogavičke in revije Ciciban, otroci 1. triletja so dobili vsak svoj izvod Cicibana. Gostja je pripravila aktivnosti za tri velike skupine otrok po triadah, jim brala, se z njimi pogovarjala. Vsi smo se ogrevali z ugankami iz Ponikalnic, sicer pa smo v 1. triletju brali slikanico Goli mesec, v 2. triletju Hišo selivko, v 3. triletju pa Drevo ima srce in si pogledali napovednik za roman Hugo Cabret. Vse je bilo vizualno podprto. Knjige so bile učencem všeč, branje ob slikah tudi. Gostja je besedila tudi sproti prilagajala, tako da so učenci z različnimi motnjami razumeli in se zmogli z njo o prebranem pogovarjati ter na koncu poustvarjati. Iskrena hvala tudi za darilo v obliki knjig. Navdušena sem nad odzivom in sodelovanjem učenk in učencev! Učiteljicam in učiteljem hvala za podporo.

Več naslovov: Rozman Roza, Andrej: Gospod Filodendron in nogomet; Vesna Radovanovič: Dedkovo kolo, Ida Mlakar: Kako sta Bibi in Gusti udomačila kolo. **Mladim** je bilo všeč branje zunaj na bralni blazini je bilo lepo. Ob branju so si na blazini po teku tudi spočili.

Koordinatorica: Dobra ideja, da smo zapolni čakanje na kros. Že sama blazina ob jezeru in knjige so učence pritegnile k listanju in poslušanju. Dokaz, da tudi branje in šport gresta skupaj. V okviru NMSB smo vključili v razpored dejavnosti športnega dne branje ob Soboškem jezeru. Dobra izkušnja, kako na nevsiljiv način približati otokom knjigo, branje, poslušanje in pogovarjanje o prebranem.

Več naslovov: Mandl, Karmen: Pomagaj gusarju Niku; Lennas, Anna: Barvna pošast; Meek, Ann: Jaz sem nekaj posebnega; Irman Kolar, Sara: Anika govori drugače. **Koordinatorica:** Ekipa 5 učencev, tolmačka slovenskega znakovnega jezika in koordinatorica medgeneracijskega branja na šoli smo se odpravili na našo drugo enoto, kjer so učenci brali prvo- in drugošolcem. Učenci in učitelji so bili nad bralnim srečanjem in našimi bralci navdušeni in si v prihajajočem šolskem letu želijo še takih bralnih srečanj. Zanimivo za učence in zame. Učenci so spoznali drugačnost, seznanili so se s SZJ. Tolmačka jih je naučila abecedo za gluhe, pa tudi nekaj osnovnih kretenj, ki jih znajo / znamo še danes. Priporočam.

Učiteljice: "Prijetno sem presenečena nad doživetim branjem, saj je s tem pritegnil učence k poslušanju in sodelovanju. Bralec je na zanimiv način predstavil pravljico. Postavljal je dobra vprašanja učencem, ki so mu radi odgovarjali. Motiviral jih je, da so rešili še delovni list. Všeč mi je bila dejavnost po branju - risanje sebe v ogledalu in pisanje svojih dobrih lastnosti. Dobra izbira knjig in odlična izkušnja za naše učence. **Učenci:** "Jaz bi še, da pridejo veliki učenci k nam. Meni je bilo všeč, Ja, bilo je super." (1.) Pomagaj gusarju Niku: Poslušalci so aktivno sodelovali in se v imenu glavnega junaka odločali, kaj naj stori. Tako so bralcu dali vedeti, na kateri strani naj nadaljuje z branjem. Ob tem so spoznavali, da nekatere odločitve pripeljejo do boljšega druge pa do slabšega počutja. (2) Barvna pošast: Poslušalci so s pomočjo zgodbe razmišljali o svojih čustvih. Pošasti v različnih barvah so jih učile prepoznavati in ločevati veselje, žalost, jezo, strah in mir. (3) Jaz sem nekaj posebnega: Poslušalci so se skozi zgodbo učili, da je vsak zase poseben in najboljši takšen kot je. Iz vsake

dane situacije se v življenju da potegniti kaj dobrega. (4) Anika govori drugače: Poslušalcem je skozi kretnje Slovenskega znakovnega jezika knjigo brala učenka, tolmačila pa učiteljica. Tako so vsi razumeli zgodbo, se spoznavali z gluhoto, enoročno abecedo in kretnjami.

Več naslovov: Majhen, Zvezdana: Gospodinjski aparati in stroji; Perpar, Anica: April (pesem); interno gradivo: Pasavček in skrivnost varnega prometa: interno gradivo. **Koordinatorica:** Tokrat smo druženje pripravili tako, da so brali vsi učenci. Najprej so tretješolci brali četrtošolcem pesmi iz zbirke Gospodinjski aparati, potem pa so četrtošolci brali tretješolcem zgodbo o Pasavčku. Otrokom je bilo druženje všeč, sploh ker so brali vsi in so en drugemu zaploskali. Srečanje je bilo prijetno. Vsi učenci so uživali, sploh ker so se na srečanje tudi doma pripravljali in so lahko pokazali kako uspešni so pri branju, če se na branje doma pripravijo. Za učence s posebnimi potrebami je utrjevanje in ponavljanje zelo pomembno. To lahko udejanjamo z medpredmetnimi povezavami. Tokrat sta mentorici delo opravili več kot odlično in medgeneracijsko branje povezali s šolskimi predmeti. Tako so učenci ob dobri motivaciji imeli priložnost določeno snov spet obravnavati. Knjigi sta bili odlični, saj smo njuno tematiko lahko medpredmetno povezovali (angleščina in kolesarski krožek ter projekt Pasavček. Tudi pesem z naslovom April smo ustrezno umestili v mesec, v katerem trenutno smo. **Učenci** so povedali, da si brez gospodinjskih aparatov težko predstavljajo, da bi vse delali na roke. So pa gospodinjske stroje umestili v ustrezen prostor v hiši in prostor poimenovali tudi po angleško (saj je to tema pri TJA).

Tudi v angleščini:

Učenci: Zgodba jim je všeč. Čeprav je kratka, se v njej zgodi zaplet, ki se tudi razreši v zelo pozitivnem vzdušju. Učenca, ki sta bila prisotna že zadnjič, sta komaj čakala. **Učenec bralec** je bil zelo jasen, potrudil se je, da je za različne osebe prilagodil govor in glas. Izkazal je odgovornost, da se je na branje pripravil, ga vzel resno in se tudi potrudil z interpretacijo.

Koordinatorica: (1) Zelo jim je bilo všeč, da smo se spet lotili branja. Večino zgodbe so razumeli, skozi pogovor smo dopolnili manjkajoče oz. narobe razumljene dele. Poslušalci so uživali. Učenci z avtizmom imajo radi rutino in tako je tudi mentor napisal, da so komaj čakali četrtek. Definitivno je to medvrstniško branje zelo pomembno, saj učenci branje učenca čisto drugače dojemajo kot branje učitelja. (2) Zgodba jima je bila všeč, še posebej zadnji del, ki govori o sprejemanju različnosti. Bila sta navdušena in komaj čakata naslednjega srečanja. Zelo pozorno sta poslušala in se vključila v pogovor o prebranem. Večini učencem z avtizmom je materni jezik pravzaprav angleščina, zato včasih z dovoljenjem beremo tudi angleško literaturo. Učenec bralec se je lahko s svojim branjem izkazal in na koncu bil nase ponosen, vesel, da so izkušnjo tako dobro sprejeli. Poslušalci pa se bili tudi navdušeni, saj imajo zelo radi obiske starejših učencev, ki so jim za zgled.

Clive Lane: Frank's last case, kratka zgodba avtorja, za British Council priredil Nicola Prentis.

Koordinatorica: Učencu z avtizmom, ki zavrača kakršno koli sodelovanje in večino socialnih stikov z ostalimi učenci naše šole, je bila knjiga v angleščini dovoljšen izziv, da se je lotil branja

in ga potem tudi delil z drugimi. Zgodbo je izbral, ker je bila kratka in zanimiva ter je imela nenavaden konec. Bralec je bil na začetku malo nesproščen, a vendar je bral razločno. Poslušalci so z veseljem poslušali, bili so zelo zbrani, na koncu so z veseljem sodelovali v debati. Zgodba jim je bila všeč, vprašali so, če je bralec naravni govorec angleščine, želijo si izkušnjo ponoviti. Bila je v angleškem jeziku, a so učenci razumeli bistvo, kar so tudi dokazali v debati po branju. Knjiga je bila v angleščini, saj ta jezik mnogi v teh dveh razredih obvladajo.

Prentis, Nicola: First star I see tonight. **Koordinatorica:** Zgodba (znanstvena fantastika) jim je bila blizu, zanimalo jih je, ali se kaj takega (da izginejo vsi nebesni pojavi) zares lahko zgodi. Tema jih je zanimala (opazovanje zvezd, teleskopi, hadronski pospeševalnik... po prebranem smo se lotili analize zgodbe, učenci so z veseljem sodelovali. Učenci so z zanimanjem spremljali branje, bili so zbrani in dovezetni. Učenci v tem razredu se ne razumejo najbolje. Pri medgeneracijskem branju pa se niso zbadali oz. bili nesramni drug do drugega. Tako je tako branje odličen način, kako med njimi spodbujati sodelovanje in nasloviti določena vedenja ter čustvovanja. Učitelj postopoma izbira tematike, ki jih zanimajo in se približuje tematikam, ki bi naslovila čustva.

Odrasli varovanci CUDV 10 poročil

Hills, Tad: Kako se je Roki naučil brati. **Koordinatorica:** Tokratno srečanje je potekalo v 3 delih, najprej smo spoznali psičko Justy, ki je hrtica, potem sem jim prebrala zgodbo o psu Rokiju, ki se je naučil brati. Uporabnikom VDC sem pripravila veliko škatlo zgodb o psih in branju, zraven pa tudi bralni album v katerega bodo zapisovali vtise o prebranem, ena od varovank se je javila za "knjižničarko". Medtem, ko sem jim predstavljala knjige, je upokojena knjižničarka s pomočjo psičke Justy preverila kako uporabniki berejo - nekateri zelo dobro. Iz papirja pa smo izdelali ročne lutke pse, katerim bodo lahko uporabniki brali doma. Naše naslednje srečanje bo potekalo zunaj. S kužkom na vrvici se bomo odpravili na sprehod do reke Save, kjer bo obvezno zgodba in igranje s Justy. Na poti pa se bomo ustavili tudi v knjižnici, da uporabniki spoznajo prostor in si lahko izberejo kakšno dobro knjigo. Uporabnikom VDC sem obljubila, da jih bom "okužila" s knjigami in branjem. Zelo so navdušeni nad vsebinami, ki jim jih pripravimo. Pri tem pa upoštevamo tudi njihove želje. Pripravila jim bom navodila za uporabo audiobook platforme, pripravila QR kode do zgodb na portalih Lahkonočnice in Lahko noč otroci, pregledala zbirko zvočnih posnetkov, ki smo jih dobili iz Knjižnice za slepe in slabovidne.

Koordinatorica: (1) Knjiga jim je zanimiva, radi imajo ljubezenske zgodbe, radi delajo asociacije, npr. o drugih imenih, vrsti rož, kje so že srečali gasilca (v risanki Gasilec Samo) (2) Vedno zanimivo tako za uporabnike CUDV kot prostovoljke. Pogovarjali so se, kakšne barve oblek oni radi nosijo, kaj radi jedo idr. Bilo je super, pridite še!

Kovač, Polonca: Pet kužkov išče pravega. Koordinatorica: Varovanci VDC-ja so nas komaj čakali, predvsem kosmatinca Froda (pasme barbet) in vseh dodatnih dejavnosti, ki smo jim jih pripravile (pred našim srečanjem smo prišle na posvet in poslušat želje). Najprej sem jim prebrala prvo poglavje iz knjige o jazbečarski mamici, potem pa smo izdelovali knjižne kazalke v obliki Froda (izdelovanje katerih je Frodo natančno nadziral), sledilo pa je sproščanje z zvočnimi posodami, bobnom in dežnimi palicami. Vmes pa smo prelistali več različnih knjig o psih. Ugotovila sem, da kot bibliotekarka nimam dovolj znanj in izkušenj z delom z ljudmi z motnjami v duševnem razvoju oz. s posebnimi potrebami, nekaj informacij sem pridobila iz spletne strani Koroške osrednje knjižnice, ki je kompetenčni center za lahko branje. Želim si, da bi ti ljudje vstopili v svet branja in bi jim branje postalo užitek. Zaposleni na VDC-ju so že prve ideje in naše namere za sodelovanje sprejeli z odprtimi rokami in menim, da je bilo naše srečanje tudi njim všeč in tema pogovorov še nekaj nadaljnjih dni. Zamislili smo si, da se srečamo vsako drugo sredo v mesecu in imamo že kar nekaj idej kaj bi še lahko počeli skupaj.

Leposlovno gradivo, časopisi idr. Koordinator: Zelo sem vesel, da tudi v letošnjem letu naši učenci sodelujejo z dnevno-varstvenim centrom ter odraslim tudi s pomočjo knjig pričarajo poseben vsakdan. Bralo se je osebam, ki bolehajo pretežno za demenco, kar je zelo zanimivo, saj so osebe z veseljem poslušale besedilo in izkazovale zadovoljstvo nad slišanim. Z veseljem so pričakovali dneve, ko so prihajali otroci in so brali starejšim v domu. **Ljudski pregovori (Viktorija Muha), Ljudska pravljica Kurent (priredila Liljana Klemenčič).** Bilo jim je všeč. Knjige so bile primerne, ker smo jih obiskali v času slovenskega kulturnega praznika in pusta.

Makarovič, Svetlana: Pod medvedovim dežnikom. Koordinatorica: Super, da se trije uporabniki CUDV tudi vključijo v branje in debato.

Novak Kerbler, Nina: Hrti na sprehodu. Koordinatorica: Z uporabniki VDC smo se dobili v parku, pripeli hrtico Justy na dva povodca in odšli do klopi Savus ob reki Savi. Tam sem jim najprej prebrala zgodnico o hrtih. Iz prebranega se je porodila kopica vprašanj o hrtih na katera je Neja odgovarjala. Hrti so lovski psi, radi spijo in včasih so jih dajali v postelje k otrokom, da so jih greli (hrt = termofor). Justy je lovila frizbi, ki smo ji ga izmenjaje metali. Čisto na koncu pa smo se prepustili Anji in njenim vetrnim zvončkom in vodeni meditaciji. Uporabniki VDC so zelo prijazna družba in nas vedno lepo sprejmejo, v veselje nam je pripravljati dejavnosti zanje. Vedno so veseli naših srečanj.

Papp, Lisa: Zoja in Belka. Koordinatorica: Naše zadnje srečanje pred poletjem je bilo čisto poletno obarvano. Uporabnike VDC smo povabili k sodelovanju v naši poletni bralni akciji Poletni bralci, kjer za poln bralni seznam dobijo nagrado in bralno oz. poslušalno navado. Poslušali so zgodnico o deklici Zoji, ki je z branjem psički Belki pridobila večščino in samozavest pri branju. Neja s hrtico Justy in Ksenja s kosmatincem Frodom sta nam povedali kako greš na morje s psom, kaj je treba vzeti s seboj in na kaj biti pozoren. Odgovori so porodili še cel kup zanimivih vprašanj, ki so dobila odgovore. Za konec srečanja je Anja izvedla vodeno meditacijo z afirmacijami Louise Hay in zvočno meditacijo za sproščeno nadaljevanje dne. V zgibankah Poletni bralci je prostor za štampiljke tačke, kuža Frodo in Ksenja bosta tudi poleti

obiskovala uporabnike VDC in jim ob obisku poštempljala zgibanke in preverila, če so že kaj zapisala o prebranem oz. poslušanem. Naša redna mesečna srečanja bomo nadaljevali septembra. Kot za osnovnošolce bo tudi za uporabnike VDC poleg nagrad za polne bralne/poslušalne sezname, dodatno žrebanje za nagrade. Povedala sem jim za jesenski obisk koordinatorice MG branja, ki se ga že vsi veselimo. Uporabniki so si želeli, da škatla knjig z zgodbicami o psih ostane pri njih čez poletje in da jim prinesem še ljubezenske zgodbe.

Šraj, Danica: Snažilka Tilka. Koordinatorica: Z veseljem so prisluhnili in obujali spomine na svoje podobne dogodivščine. Hvala za vase vzpodbude in vestno delo.

Župančič, Oton: Mehurčki. Koordinatorica: Radi imajo branje in pogovarjanje o knjigah. Iz svojih izkušenj povedo marsikatero prigodo, pač po svoje, kot lahko osebe s posebnimi potrebami.